

Statenvoorstel 33/22 A

Voorgestelde behandeling

Agendavergadering : 23 mei 2022

PS-vergadering :

Datum

12 april 2022

Documentnummer

GS: 5055764

PS: 5065686

Onderwerp

Verordening grondwaterheffing Noord-Brabant 2023

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

Om de urgente (grond)waterdoelen voor de Europese Kaderrichtlijn Water en de aanpak van de verdroging, zoals opgenomen in het door Provinciale Staten vastgestelde [Regionaal Water- en Bodem Programma \(RWP\) 2022-2027](#) te realiseren, moet de provincie samen met de andere partners alles uit de kast halen om maatregelen uit te voeren. Een verhoging van de provinciale grondwaterheffing kan substantieel bijdragen aan de daarmee verbonden financieringsbehoefte. In de afgelopen 20 jaar is de provinciale grondwaterheffing niet verhoogd of geïndexeerd. Daarom wordt voorgesteld:

- 1 de grondwaterheffing te verhogen van € 0,019 naar € 0,038 per m³ met ingang van 1 januari 2023;
- 2 de grondwaterheffing jaarlijks te indexeren op basis van de CBS consumentenprijsindex;
- 3 de hoogte van de heffing in 2026 met het oog op de planperiode 2028-2033 te evalueren.

De verhoging leidt tot meerkosten per huishouden van ongeveer € 2 euro per jaar. De drinkwaterprijs in Brabant blijft, ook na verhoging van de grondwaterheffing, echter een van de laagste van Nederland.

Het voorstel

1. Het ontwerpbesluit Verordening grondwaterheffing Noord-Brabant 2023 vast te stellen;

Aanleiding

De totale opgave voor de aanpak van verdroging, het op orde brengen van ons grondwatersysteem en de daarmee verbonden doelen van de Europese Kaderrichtlijn

Water (tot 2027) overstijgt de momenteel beschikbare middelen voor het Regionaal Water en Bodem Programma (RWP) 2022-2027. We kunnen om financiële redenen dus minder doen dan noodzakelijk. Bij het vaststellen van het RWP conform het [Statenvoorstel 71/21A](#) van 3 december 2021 is dit knelpunt al geschetst. In het RWP is expliciet vermeld dat voor aanvullende financiering onder andere de provinciale grondwaterheffing (GWH) in beeld is. Met het voorliggende voorstel wordt uitvoering gegeven aan dit punt.

Datum

12 april 2022

Documentnummer

GS : 5055764

PS : 5065686

Bevoegdheid

- PS heeft de bevoegdheid tot het wijzigen en vaststellen van de Verordening grondwaterheffing en hierin keuzes vast te leggen over de hoogte van de grondwaterheffing en vrijstellingen zoals een heffingsvrije voet.
- GS bereidt concrete voorstellen voor verhoging voor, stelt de toelichting bij de verordening vast en voert de vastgestelde verordening uit.

Doelen

Verhoging van de grondwaterheffing voor aanvullende financiering van de maatregelen die nodig zijn om de grondwaterdoelen in het RWP te kunnen halen en te zorgen voor meer structurele inkomsten voor de aanpak van verdroging.

Argumenten

1.1 In de Verordening grondwaterheffing Noord-Brabant wordt de verhoging juridisch vastgelegd.

De juridische verankering van de hoogte van de grondwaterheffing vindt plaats in de Verordening grondwaterheffing. De huidige [Verordening grondwaterheffing Noord-Brabant](#) moet worden aangepast om de verhoging van de grondwaterheffing te realiseren. Omdat die verordening met de inwerkingtreding van de Omgevingswet niet meer op de Waterwet, maar op de Omgevingswet is gebaseerd, wordt voorgesteld een geheel nieuwe verordening vast te stellen. In bijlage 1a is het ontwerpbesluit voor de nieuwe verordening opgenomen. Ter informatie is de op 12 april 2022 door GS vastgestelde toelichting bij de verordening bijgevoegd als bijlage 1b.

1.2 Verhoging van de grondwaterheffing (GWH) voorziet in een grotere structurele bijdrage voor de urgente doelen voor de Europese Kaderrichtlijn Water en de aanpak van verdroging.

Zoals recent in de [Statenmededeling](#) is aangegeven, is het van urgent belang om voor de planperiode 2022-2027 over voldoende financiële middelen te beschikken voor de verdrogingsaanpak en de grondwaterdoelen. De huidige planperiode is de laatste periode om de doelen van de Europese Kader Richtlijn Water (KRW) te halen. De KRW is niet vrijblijvend: uiterlijk eind 2027 moeten voor alle wateren de maatregelen genomen zijn om op termijn de goede toestand te bereiken. Ook is geconstateerd dat er een trendbreuk nodig is om de verdroging aan te pakken. Er is

echter een financieringstekort van € 64 mln tussen de beschikbare financiering voor het RWP (€ 236 mln) en de totale opgave (€ 300 mln). Het betreft:

- Maatregelen voor schoon water waaronder beekherstelprojecten (KRW) (€ 25 mln);
- Maatregelen voor de aanpak van Verdroging van natte natuurparels en Natura 2000 gebieden (€ 36 mln);
- Basisopgaven waaronder monitoring en onderzoek (€ 3 mln).

Voor een deel van de ontbrekende financiering (met name de verdrogingsaanpak in de randzones van de Natura 2000 gebieden) kan gebruik gemaakt worden van de tweede tranche van het Landelijk Programma Natuur (LPN). Het gaat naar verwachting om ongeveer € 18,5 mln.

Daarnaast biedt de provinciale grondwaterheffing als doelheffing, de mogelijkheid om aanvullende financiering te genereren voor de provinciale kosten voor het verminderen van de effecten van grondwateronttrekkingen, binnen de randvoorwaarden van de waterwet/omgevingswet. Dit is kan voor de aanpak van verdroging en een deel van de maatregelen ten behoeve van de KRW voor zover deze de effecten van grondwateronttrekkingen compenseren. Ook basisopgaven ten behoeve van het grondwater kunnen uit de GWH gefinancierd worden.

Om meer middelen beschikbaar te krijgen voor de realisatie van deze RWP-grondwaterdoelen wordt een verhoging van de grondwaterheffing tot 3,8 cent voorgesteld.

Hiermee wordt in de huidige planperiode een extra dekking van € 15,2 mln gerealiseerd (structureel € 3,8 mln meer per jaar). Daarmee wordt in combinatie met de inzet van LPN - middelen het financieel tekort van het RWP teruggebracht tot € 30,3 mln. De provincie kan hiermee een substantieel groter deel van de financiële afspraken over het behalen van de (grond)waterdoelen nakomen.

Een hogere stijging van grondwaterheffing is mogelijk maar op dit moment, binnen het huidige economische klimaat, minder gewenst. Naar verwachting biedt het bredere financiële speelveld van de transitiefondsen vanuit het Regeerakkoord substantiële mogelijkheden om het resterend financieringstekort van het RWP op te lossen, al is dit nog met onzekerheden omgeven.

Om verplichtingen aan te kunnen gaan is het wenselijk zo snel mogelijk aanvullende dekking vanuit de grondwaterheffing te regelen. De datum van 1 januari 2023 vormt daarbij het meest geëigende moment om de verhoging van de grondwaterheffing te effectueren.

1.3 De gebruiker betaalt.

Met de verhoging van de grondwaterheffing gaan de grondwateronttrekkers structureel meer bijdragen aan de maatregelen om de effecten van grondwateronttrekking te verminderen. Hierdoor hoeft minder gebruik gemaakt te worden van de algemene middelen.

Datum

12 april 2022

Documentnummer

GS : 5055764

PS : 5065686

1.3 De kostenstijging voor burgers en bedrijven blijft beperkt.

Ondanks dat de opbrengsten van een verhoging van de grondwaterheffing voor de provincie substantieel zijn, blijven de kosten voor de individuele gebruikers relatief beperkt.

De waterleidingmaatschappijen die in Brabant actief zijn - Brabant Water en Evides - rekenen de grondwaterheffing door aan de huishoudens en andere drinkwatergebruikers. Als gevolg van de verhoging van de grondwaterheffing worden de jaarlijkse kosten voor een gemiddeld huishouden verhoogd van ca. € 2 per jaar naar ca € 4 per jaar. Voor de grootste industriële onttrekkers zijn de kosten ten gevolge van de verhoging van de grondwaterheffing enkele tienduizenden euro's per jaar. Samen met de industriële onttrekkers werkt de provincie aan innovaties om grondwater (en energie) te besparen (waaronder hergebruik proceswater en het onderzoeken van mogelijkheden voor een industriewaternet).

Datum

12 april 2022

Documentnummer

GS : 5055764

PS : 5065686

1.4 Door de gemaakte afspraken met waterschappen en andere stakeholders is versnelde uitvoering goed te realiseren.

In het kader van de [Koepelovereenkomst](#) en de [maatwerkovereenkomsten met de waterschappen](#) wordt gezorgd voor een optimale afstemming over de uit te voeren maatregelen door de provincie en de uitvoerende partners en ook voor voldoende uitvoeringscapaciteit. De verwachte aanvragen op de provinciale bijdragenregeling vanuit de waterschappen laten zien dat we, samen met onze partners, alles uit de kast halen om de doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water zoveel mogelijk te behalen, en dat beschikbare middelen tijdig en doelmatig kunnen worden ingezet.

1.5 Jaarlijkse indexatie van de grondwaterheffing zorgt voor een stabiele financiering van structurele activiteiten

Door jaarlijkse indexatie blijven de mogelijkheden voor het uitvoeren van gewenste maatregelen gelijk, ook als er inflatie optreedt. Dat maakt dat vaste kosten, zoals de kosten voor monitoring, mee kunnen groeien zonder een steeds groter deel van het beschikbare budget uit te gaan maken. Grotere sprongen in het tarief zoals nu worden voorgesteld, zullen minder snel nodig zijn. De inspanningen om de geïndexeerde tarieven door te voeren zijn beperkt en kunnen worden uitgevoerd binnen de reguliere werkzaamheden.

1.6 Door in 2026 te evalueren kan de hoogte van de GWH op tijd worden aangepast om de GWH optimaal te benutten voor de opgaven in de volgende planperiode.

In 2026 is er meer zicht op de opgaven die er liggen in de planperiode 2028-2033. Het is dan duidelijk hoeveel geld daarvoor nodig is en in welke mate daarin met de grondwaterheffing kan worden voorzien. Daarom zal GS in 2026 de hoogte van de grondwaterheffing evalueren en indien nodig een voorstel doen tot aanpassing van de hoogte van de heffing ten behoeve van een (beter) sluitende financiering voor de volgende planperiode.

Kantttekeningen

Datum

12 april 2022

Documentnummer

GS : 5055764

PS : 5065686

1.1 Een verhoging leidt tot extra lasten bij onttrekkers.

Elke verhoging van de grondwaterheffing leidt indirect tot een verhoging van de lasten van de burgers. In dit geval zijn de lasten beperkt. Voor het verhogen van de bewustwording bij gebruikers om te komen tot waterbesparing – die zogenaamde prijsprikkel - zou de grondwaterheffing beduidend meer verhoogd moeten worden.

1.2 Nog niet alle gebruikers betalen mee.

De verhoging van de grondwaterheffing betreft in dit voorstel alleen de grondwateronttrekkingen die onder het bevoegd gezag van de Provincie vallen en die ook nu al grondwaterheffing betalen. Dit zijn de onttrekkingen ten behoeve van drinkwatervoorziening en industriële onttrekkingen die meer dan 150.000 m³ per jaar bedragen. De grondwateronttrekkingen die onder het bevoegd gezag van de waterschappen vallen worden nu niet met de grondwaterheffing belast. Het gaat om onttrekkingen voor bronbemalingen, industriële onttrekkingen kleiner dan 150.000 m³ per jaar, alle agrarische onttrekkingen en de onttrekkingen kleiner dan 10 m³ per uur. Er geldt dus nog niet dat alle gebruikers meebetalen. Naar aanleiding van de motie 74a-2021 wordt zo spoedig mogelijk, in samenwerking met de waterschappen gestart, met een verkenning van de mogelijkheden en wenselijkheid van een verbrede inzet van de provinciale grondwaterheffing voor alle gebruikers. Hierbij zal gekeken worden of en in welke mate dit kan bijdragen aan een verdere financiële dekking van het RWP. In de recente [Statenmededeling](#) bent u hierover nader geïnformeerd.

1.3 Andere provincies hebben een lager heffingstarief en tegelijkertijd een hogere drinkwaterprijs.

Met de verhoging van de GWH krijgt de provincie Noord-Brabant het hoogste tarief in Nederland (€ 0,038 per m³ t.o.v. landelijk gemiddelde € 0,015 per m³). De drinkwaterbedrijven zullen deze kosten integraal doorbelasten aan de eindgebruikers. Ook met een hogere grondwaterheffing blijft de drinkwaterprijs van Brabant Water echter een van de laagste in Nederland.

Met de verhoging stijgt de drinkwaterprijs van € 0,91 naar € 0,93 per m³ tegenover een gemiddelde drinkwaterprijs in Nederland van ongeveer € 1,25 per m³. De tarieven voor grootverbruikers (meer dan 300 m³ per jaar) zijn en blijven aanzienlijk lager (wordt € 0,54 i.p.v. € 0,52 per m³).

Hierbij is aan te tekenen dat er in Noord-Brabant veel grondwater onttrokken wordt met onder meer veel positieve effecten voor de Brabantse economie. Daarnaast zijn wij ook voor ons drinkwater op dit moment vrijwel uitsluitend afhankelijk van ons schoon grondwater. Wel hebben deze onttrekkingen voor drinkwater en industrie, samen met ontwatering, andere kleine onttrekkingen en een afname van de infiltratie ook tot gevolg dat Brabant een van de meest verdroogde provincies van Nederland

is. De grondwaterheffing is ervoor bedoeld om maatregelen voor het beperken van de nadelige gevolgen van onttrekking te bekostigen.

Datum

12 april 2022

Documentnummer

GS : 5055764

PS : 5065686

Financiën

Met het voorliggende voorstel wordt € 15,2 mln aan aanvullende dekking gerealiseerd voor de grondwaterdoelen in het RWP in de periode 2024-2027.

Deze worden ingezet op:

- Schoon Water – inrichtingsmaatregelen: € 4,2 mln
- Voldoende Water – verdrogingsaanpak natte natuurparels: € 10 mln
- Basisopgave – kwantiteitsmonitoring: € 1 mln

Hiermee kunnen de streefwaarden van de beleidsprestaties uit het Statenvoorstel RWP bij het volgende Sturings- en Verantwoordingsmoment (SnV) naar boven bijgesteld worden:

Schoon Water

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Aantal kilometers (cumulatief) herstelde beken en krekens en Natuurvriendelijke oevers (KRW doelstelling 610 km) (*)	100	200	300	400	410	450

- * De totaalopgave voor de KRW-doelstelling is 610 kilometer herstelde beken en krekens en natuurvriendelijke oevers. We hebben nu dekking voor 450 km (was 420 km). Deze omvang staat daarom ook als streefwaarde opgenomen in 2027. Indien we aanvullende dekking realiseren passen we de streefwaarde naar boven aan.

Voldoende Water

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Voortgang cumulatief in ha van de aanpak binnen natte natuurparels voor het vasthouden van water (KRW doelstelling 12.000 ha) (*)	500	1.500	3.500	6.500	8.000	9.600

- * De totaalopgave voor de KRW-doelstelling is circa 12.000 ha. We hebben nu dekking voor 9.600 ha (was 8.300 ha). Deze omvang staat daarom ook als streefwaarde opgenomen in 2027. Indien we aanvullende dekking realiseren passen we de streefwaarde naar boven aan.

	2022	2023	2024	2025	Datum 2026 12 april 2022	2027
Voortgang cumulatief in ha van de aanpak buiten natte natuurparels voor het vasthouden van water (doelstelling 27.000 ha) (*)	1.000	3.000	7.000	13.000	Docu GS : 18.000	21.700

- * De totaalopgave is circa 27.000 ha. We hebben nu dekking voor 21.700 ha (was 18.700 ha). Deze omvang staat daarom ook als streefwaarde opgenomen in 2027. Indien we aanvullende dekking realiseren passen we de streefwaarde naar boven aan.

Klimaat

- De provincie speelt met het voorstel concreet in op de te verwachten klimaatontwikkeling door te zorgen voor een grotere structurele financiering van de maatregelen die nodig zijn als gevolg van de klimaatverandering, ook na deze planperiode (2022-2027). Zodat de effecten van klimaatverandering die de verdroging versterken gedeeltelijk gecompenseerd kunnen worden.

Europese en internationale zaken

- Niet van toepassing.

Planning

Om zo snel mogelijk voldoende budget voor de RWP-doelen te generen is het van belang dat op 1 januari 2023 de verhoogde grondwaterheffing in werking kan treden.

Bijlagen

- Bijlage 1a - Ontwerpbesluit Verordening grondwaterheffing (33/22B)
- Bijlage 1b – Toelichting Verordening grondwaterheffing
- Bijlage 2 - Wettelijke bestedingsmogelijkheden van de GWH

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

mr. I.R. Adema

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: de heer T. Renner, (06) 15 09 30 67, trenner@brabant.nl.

Opdrachtnemer: mevrouw I. Meuwissen (06) 40 96 12 69, imeuwissen@brabant.nl